

SITUL PĂULENI-CIUC (DÂMBUL CETĂȚII/ VÂRDOMB)
SAT ȘOIMENI (CSIKCSOMORTÁN),
JUD. HARGHITA

Amplasată într-un punct strategic, favorabil schimburilor culturale și materiale dintre comunitățile Depresiunii Ciucului și cele din Moldova, respectiv din centrul Transilvaniei, așezarea de la Dâmbul Cetății, de dimensiuni 90x60 m, formă ovală și apărată atât natural, cât și prin fortificații, a fost cercetată în perioada 1999-2011, de Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, din Sf. Gheorghe, în colaborare cu o serie de instituții din țară: Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj Napoca, Institutul Român de Tracologie din București, Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"- Facultatea de Istorie, București și din străinătate: State University of New York, Buffalo (SUA) și Archaeological Techniques and Research Centre (Canada). La aceste cercetări, care au adus informații prețioase despre culturile preistorice Cucuteni-Ariușd-Tripolie (mil.V-VI î.Hr.), Bodrogkeresztúr (mil.IV-III î.Hr.), Coțofeni (mil.III î.Hr.), Costișa (mil. III-II î.Hr.) și Wietenberg (mil. II î.Hr.) etc., au contribuit arheologii: Valerii Kavruk (responsabil științific), Dan Buzea și Adela Kovács (MNCR); Gheorghe Dumitroaia, Elena-Roxana Munteanu și Daniel Garvăn (CMJN); Gheorghe Lazarovici, Sabin Adrian Luca și Cosmin Suci (ULB Sibiu); Corneliu Beldiman, Diana-Maria Sztancs (UCDC); Raymond Whitlow (UNY din Buffalo) și Björn Briewig (UH Berlin).

ORGANIZATOR:

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni

Adresa: Str. Gábor Áron, Nr. 16, Sfântu
Gheorghe, Jud. Covasna
Tel/ Fax: 0267/ 314.139
E-mail: secretariat@mncr.ro
www.mncr.ro

PARTENERI:

Complexul Muzeal Județean Neamț

Adresa: Str. Mihai Eminescu, Nr. 10, Cod 610029
Piatra-Neamț, România
Tel./Fax: +40 233-217496
E-mail: muzeupn@yahoo.com

Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"- Facultatea de Istorie, Centrul de Cercetări de Istorie Națională și Europeană

Adresa: Splaiul Unirii, Nr. 176, Sector 4, București
www.istorie.ucdc.ro

Muzeul Brăilei

Adresa: Piața Traian, Nr. 3, Brăila, Jud. Brăila
Tel. / Fax: 0339-401002, 0339-401003
E-mail: sediu@muzeulbrailei.ro
www.muzeulbrailei.ro

Asociația Cultural - Științifică "Carpații Răsăriteni"

Adresa: Str. Gábor Áron, Nr. 16, Sfântu
Gheorghe, Jud. Covasna
Tel/ Fax: 0267/ 314.139

Administrația Fondului Cultural Național

Adresa: Bd.Unirii, Nr.22, Et.2, Sector 3,
O.P.4, Cod poștal 030833, București
Tel: (+40) 21 893 31 50, www.afcn.ro

Pliant "CronOs"/ Informații științifice: Dan Buzea, Corneliu Beldiman și
Diana-Maria Sztancs; Grafică: Alexandra N. Cirlănescu

Muzeul Național al
Carpaților Răsăriteni

Complexul Muzeal
Județean Neamț

Universitatea Creștină
"Dimitrie Cantemir"
Facultatea de Istorie

Centrul de Cercetări
de Istorie Națională
și Europeană

Muzeul Brăilei

Asociația
Cultural - Științifică
"Carpații Răsăriteni"

Tabăra de Arheologie Experimentală

CRON

Păuleni-Ciuc - "Dâmbul Cetății"
Județul Harghita
9 - 16 iulie 2012

Proiect
finanțat
de AFCN

Parteneri media:

INDUSTRIA MATERIILOR DURE ANIMALE

Industria materiilor dure animale (IMDA) reprezintă totalitatea artefactelor din os, corn, fildeș, dinți sau cochilii realizate în serie, parcurgând etapele lanțului de fabricare (debitaj, fasonare), prin aplicarea unor procedee tehnice bine definite.

Apariția IMDA este strâns legată de necesitatea comunităților umane de a produce anumite artefacte necesare efectuării unor activități menite să asigure cele necesare traiului cotidian (unelte, arme de vânătoare) sau de a crea o serie de piese de artă și podoabă.

Primele dovezi ale confecționării artefactelor din materii dure animale datează în România din paleoliticul superior. În acea epocă, materiile prime se obțineau din activitățile de vânătoare, pescuit sau culesul scoicilor. În acest scop, dar și pentru procesarea carcaselor și prelucrarea materiilor dure animale se utilizau unelte de piatră cioplită. De asemenea, în această perioadă, cornul de ren este preferat pentru obținerea artefactelor.

Începând cu epoca neolitică (pe la circa 6500/6300 î.Chr.), atunci când unele specii de animale domestice (vite, ovicaprine, porcul) ajung și pe teritoriul actual al României, prin pătrunderea dinspre sud a unor comunități de agricultori, asistăm și la diversificarea IMDA ca tipuri de artefacte, procedee tehnologice și utilizări. De acum, materiile prime provin preponderent de la animale domestice, fără a elimina pe cele procurate de la speciile sălbatice vâdate (cervide, mistreț ș.a.). Modalitățile de confecționare a artefactelor au fost influențate de apariția uneltelor de piatră șlefuită, iar mai târziu, de utilajul metalic (din cupru și bronz) utilizat în scopul prelucrării MDA.

Noile ocupații atestate începând cu neo-eneoliticul presupun fabricarea unor noi tipuri de piese. Spre exemplu, practicile de cultivare a plantelor au dus la apariția unor artefacte incluse în categoria utilajului agrar.

Ocupațiile din sfera economică (procurarea hranei, schimburi, procesarea diverselor materii prime de origine minerală sau organică etc.), relațiile complexe cu mediul ambiant, manifestările simbolice (arta, utilizarea obiectelor de port și podoabă) sunt doar câteva dintre domeniile activității omului din preistorie pentru care studiul obiectelor de os, corn, dinți sau cochilii oferă date semnificative.

IMDA DESCOPERITĂ ÎN SITUL DE LA PĂULENI-CIUC – „DÂMBUL CETĂȚII”

Situl de la Păuleni-Ciuc – „Dâmbul Cetății” a oferit prilejul studierii unui lot important incluzând circa 100 artefacte diverse, datate în eneolitic (cultura Cucuteni-Ariuşd) și epoca bronzului (cultura Wietenberg). Este vorba de: obiecte finite, materii prime, eboșe, deșeuri.

Uneltele și podoabele sunt piesele care apar cel mai des în repertoriul descoperirilor, între ele fiind identificate unele cu largă răspândire în cadrul comunităților preistorice (vârfuri diverse, pandantive care imită caninii reziduali de cerb etc.), altele rare sau chiar o piesă unicat (până acum), cum este idolul de tip *en violon* realizat din corn de cerb.

STUDIUL IMDA ȘI ARHEOLOGIA EXPERIMENTALĂ ÎN SITUL DE LA PĂULENI-CIUC – „DÂMBUL CETĂȚII”

Studiul artefactelor din materii dure animale se dovedește a fi de o importanță majoră în reconstituirea modului în care au trăit comunitățile umane din trecutul îndepărtat (preistorie, antichitate) sau chiar mai recent.

Analiza completă a acestor artefacte presupune elaborarea clasificării (*tipologia IMDA*), prelevarea dimensiunilor, identificarea materiilor prime, studiul amănunțit al urmelor păstrate pe suprafețe (cu ochiul liber, lupa, microscopul optic și digital) în scopul identificării procedeele tehnice aplicate în cursul transformării materiei prime (*tehnologia*), ca și a modalităților de utilizare (ca unelte, arme, piese de port și podoabe, recipiente, elemente auxiliare precum mânerele etc.).

O etapă foarte importantă în studiul IMDA este realizarea experimentală a obiectelor din os, corn, dinți sau cochilii (arheologia experimentală), pornind de la concluziile studiului lor complex. Acest demers oferă șansa verificării observațiilor microscopice realizate pe piese, urmele generate de utilizarea acestora, stabilirea modului în care obiectele erau confecționate și utilizate, randamentul uneltelor etc.

Activitățile din Tabăra de arheologie experimentală *CronOs* își propun reconstituirea modului de realizare a unor artefacte de os descoperite în cadrul cercetărilor desfășurate la Păuleni-Ciuc – „Dâmbul Cetății” sau cunoscute și folosite în cursul eneoliticului și epocii bronzului din Transilvania (unelte, podoabe), ca și studiul macro- și microscopic al urmelor generate de procedeele de fabricare și de utilizarea specifică.

